

PREMIJERE
FESTIVALI
RAZGOVORI
MI U SVIJETU

VOX
HISTRIONIS

AKTUALNOSTI
ANECDOTE
TEORIJA
NOVE KNJIGE
SJEĆANJA

DRAME

CONNOR McPHERSON rodio se u Dublinu 1972. Najveći uspjeh postigao je dramom *The Weir* (1997) koja je izvođena širom svijeta. Njegova dramatika se temama i motivima oslanja na tradicionalnu predodžbu o Irskoj kao zemlji ladanjskog (selskog) pripovijedanja o duhovima, tajnovitim događajima u otrcanim provincijalnim pabovima, dok je dramska struktura često protkana dugim monolozima.

U *Dablinskoj božićnoj priči* (*Dublin Carol*, 2000), dramatičar oživljava neke tradicionalne dikensovske božićne teme objavljenja i emocionalnih stanja u pogrebnom poduzeću na Badnjak.

Kako sam kaže u svom dramskom pisanju uzore nalazi u dramama Mameta, Becketta, McDonagha i Friela.

Njegov opus još čine sljedeći komadi: *The Lime Tree Bower* (1995), *St Nicholas* (1997) i *Port Authority* (2001).

CONOR McPHERSON

DABLINSKA BOŽIĆNA PRIČA

Prevela Mirna Čubranić

Likovi:

JOHN, muškarac u kasnim pedesetim godinama

MARK, mladić u ranim dvadesetim godinama

MARY, žena od tridesetak godina

Radnja drame odvija se tijekom jednog dana, 24. prosinca.

Prvi čin, kasno jutro.

Drugi čin, rano poslijepodne.

Treći čin, kasno poslijepodne.

Radnja se odvija u jednom uredu na sjeveru Dublina,
negdje oko Fairviewa ili North Strand Rooda.

*Ovaj je rukopis objavljen prije kraja pokusa i stoga se možda razlikuje
od drame kakva se izvodi u Royal Court Theatreu.*

Prvi čin

Ured. Dublin. Sadašnjost.

Ured je namješten starim drvenim stolovima, sagom, udobnim stolicama, ormarićima za spise, ukusnim slikama, otmjenim svjetiljkama. Sve je, međutim, pomalo staro i pljesnivo. U jednom kutu je sudoper sa šalicama za čaj, čajnikom, posudom za grijanje vode itd. Tu je i električno kuhalo. Ured je urešen izrazito siromašnim božićnim ukrasima. Nekoliko svijećica za bor. Plastično božićno drveće visoko tridesetak centimetara na jednom od stolova. Mali adventski kalendar na kojem treba otvoriti još samo nekoliko prozorčića.

MARK, mladić od dvadeset, možda dvadeset jedne godine, ulazi u ured. Odjeven je u crno odijelo i kaput. Izgleda pomalo pokislo. Nekoliko trenutaka stoji u uredu sam, kao da čeka da mu netko kaže što da učini.

Zatim ulazi JOHN. On ima pedesetak godina. I on je odjeven u crno odijelo i kaput. Nije tako moker kao MARK.

JOHN: Oprosti. Morao sam telefonirati. Skini tu mokru odjeću, Mark, dobro?

MARK: Dobro.

JOHN: Staviti ću vodu za čaj.

JOHN puni kotlić za čaj. MARK skida kaput i gleda gdje bi ga objesio. Prebacuje ga preko stolca i stoji držeći ruke u džepovima.

JOHN: Daj uštekaj rešo.

MARK čučne pokraj stola i uključi kuhalo u struju.

JOHN: Bio si veoma dobar.

MARK: Stvarno?

JOHN: Da, stvarno.

JOHN skida kaput i uzima vješalicu s kuke na vratima. Vješa kaput. Uzima ručnik koji se nalazi iza sudopera i dobacuje ga MARKU. MARK briše kosu.

JOHN: Dobro istrljaj glavu.

MARK: Hvala, gospodine Plunkett.

JOHN: Sjedni.

MARK sjeda na stolac. JOHN ostaje pokraj sudopera i petlja oko čaja. Uzima bočicu viskija iz ladice i nalijeva malo tekućine u šalicu.

JOHN: Tebi, sinko, ovo neću ponuditi. Ubila bi me tvoja mama. Ja sam star. Ako malo ne popijem, umrijet ću.

MARK (*smije se*): Ma baš.

JOHN: Moram malo gucnuti.

Stanka.

MARK: Brzo ćeš dobiti čaj. (*Kratka stanaka.*) Čim voda zavrije. Znaš što mislim?

Smiju se. (*Svaki smijeh između lica ne mora biti doslovan. Uzdas i osmijesi mogli bi dostajati i na glumcima je da na pokusima pronađu vlastiti ritam i jakost.*)

JOHN: Da... Preko, znaš, na drugoj strani ceste, ima jedan stari birc. The Strand.

MARK: Znam, bio sam tamo.

JOHN: Stvarno?

MARK: Da, sinoć sam bio u njemu. Nakon posla. Našao sam se tamo s curom.

JOHN: Ma nemoj?

MARK: Da. Ona je znala za njega.

JOHN: Da?

MARK: Da. Otprije. Radila je u onoj knjižari u blizini.

JOHN: A tako. Odakle je ona?

MARK: Iz Marina.

JOHN: Onda, dakle, znaš ga?

MARK: Znam.

JOHN: Malo dalje uz cestu.

MARK: Da.

JOHN: Tu, na nekoliko koraka. Mnogi znaju gdje je. GAZDA za Božić počasti redovne mušterije pićem i to.

MARK: Da. Bila je prilična gužva. Mnogi su se vraćali kući s posla.

JOHN: O, da, tamo uvijek spremaju, zapravo spremali su fini ručak i svi bi tamo išli na klopu. Vidalo se tamo mnogo svećenika. A to je, jesi li ikad to čuo, to je znak da je hrana dobra, znaš?

Smiju se.

JOHN: Zato što oni znaju gdje će omastiti brk. Eto i tebi mali mig. Stara cura, ha? Još uvijek tamo radi?

MARK: Ne, stjuardesa je.

JOHN: O, ne!

MARK *se nasmije.*

PREMIJERE
FESTIVALI
RAZGOVORI
MI U SVIJETU

VOX

HISTRIONIS

AKTUALNOSTI

ANECDOTE

TEORJA

NOVE KNJIGE

SJEĆANJA

DRAME

JOHN: Jako opako.
MARK (*malo mu je neugodno*): Da.
JOHN: Ta uniforma.
MARK: Da.
JOHN: Upoznao si je u avionu?
MARK: Ne. Na tulumu.
JOHN: U uniformi i to.
MARK (*smije se, razmišlja*): Ne sviđa mi se uniforma.
JOHN: Zašto?
MARK: Ne znam. Noge joj u njoj izgledaju debelo.
JOHN: E sad, zašto to govoriš? Pa ona je jebena stjuar-
desa, čovječe.
MARK: Malo pretjerujete.
Smiju se.
JOHN: Znam. Kako se zove?
MARK: Kim.
JOHN: Kim?
MARK: Da.
JOHN: To baš, to nije irsko ime.
MARK: Hm. Ne znam čije je.
JOHN: Je li to kratica za nešto?
MARK: Ne znam.
JOHN: Kipling ili... Nn. Kakva je?
MARK: Hm. Nekako je tamna. Kao da joj je koža tamna.
JOHN: Kako, kao da je pocrnjela ili nekako žućkasta?
MARK (*smije se*): Tako nekako.
JOHN: Je li bila na praznicima?
MARK: Ne, sad je.
JOHN: Isuse Kriste¹. Nekim ljudima to bi se baš svidje-
lo, znaš?
MARK: Znam.
JOHN: Dugo hodate?
MARK: Godinu i tri mjeseca.
JOHN: Moj Bože. Pa to je ozbiljno, ha?
MARK: Nikad se ne zna.
JOHN: Ako je, je, razumiješ? Ali, znaš... (*Malo razmisli
što će reći.*) Koliko ti je godina, sinko?
MARK: Dvadeset.
JOHN: Isuse. Dvadeset. Bože. Ne znam. Uхвати se u
koštac. (*Kratka stanka.*) Iako ti očito nemaš nikakvih
problema. Na tom području.
MARK (*dobrodušno*): Nemojte me zafrkavati, molim vas.

JOHN: Oprosti. Mamurluk. Od njega postanem brbljav.
Danas si bio jako dobar, znaš?
MARK: Stvarno?
JOHN: O, da. Jako dobar. Pravi si talent.
*MARK napravi malu grimasu kao da želi reći: "Bolje bi
bilo da mi to ne bude zanimanje."*
MARK: Ne mislite li, ipak, da je nekako užasno?
JOHN: Ah, danas je osoba bila mlada, Mark. Kažem ti,
obično nije tako. Ljudi ostare i nekako su prirodno
spremni, razumiješ? I svi to znaju. Pa se sve svede na
pinku popu i juhu i sendviče u kafiću Addison Lodge.
Razumiješ? Sa starcima je drukčije. Čovjek se navikne.
Bio si jako dobar. Pomogao si onoj djevojci.
MARK (*u nadi da se JOHN slaže*): Nije mogla voziti.
JOHN (*praktično*): Nije. (*Lukava stanka.*) Što misliš? Je
li mu bila komad sa strane?
MARK (*shvaća*): Možda neka bivša djevojka ili tako ne-
što.
JOHN: On je bio narkić, znaš?
MARK: Ma nemoj, stvarno?
JOHN: Si vidio koliko je bilo mladih komada? Reko bih
da je tip bio prava pizda, jesi li ti imao takav osjećaj?
Sami komadi, i lijevo i desno i u sredini. Zar nisi vidio
njegovu gospođu? Strijeljala je pogledom sve oko gro-
ba.
MARK: Stvarno?
JOHN: Prava ludnica! (*Kratka stanka.*) Mark, misliš li da
sam strašno beščutan?
MARK: Ne.
JOHN: Često pomislim da je sigurno tako. Ali, sad kad
Noela nema zbog bolesti i kad moram sam voditi po-
sao. Imam određene... (*gotovo siguran u nešto.*) Treba
li čovjek samo jebeno?..
MARK: Da?..
JOHN: Ne, samo nešto... (*Kao da se pitao baš o tome.*)
Čovjek bi mislio da ova voda neće nikad proključati. Ja
baš ne pijem puno čaja. To kao da je neka pošast, ljudi
pobenave pa ti pristave vodu za čaj. Znam da je za me-
ne sad kasno, ali mokri smo i to. Ali, stvarno se potrga-
ju da bi te ponudili čajem.
U daljini se čuju crkvena zvona.
JOHN: Ideš li na misu?
MARK: Ne.

JOHN: Isto kao ja. Zašto ne ideš?

MARK: Ne znam. Teško je, ovaj... (*Gotovo neočekivano ispuhne.*) Psss. Ne znam. Valjda jednostavno ne idem.

JOHN: Da... Ni ja, znaš, nisam godinama bio. Iako imam osjećaj da jesam, jer je na pogrebu uvijek misa. Dok čekam na trijemu, ili sjedim u autu kao mi danas. Ulazim na kraju. Pomognem sirotim momcima koji žele nositi lijes i sve to. Danas ga nitko nije nosio. Ali, tvoje je da ga odneseš gdje žele. Međutim, trebao bih imati osjećaj da je to veći dio mog života jer sam stalno u crkvama.

MARK: Pa i jest, nije li? Veći dio vašeg života. Više ste... od većine ljudi, razumijete?

JOHN (*pomalo umišljeno, kao da bi pojedinosti njegova života trebalo točno utvrditi*): Oko nje sam. Shvaćaš?

MARK: Da...

PREMIJERE JOHN: Jesi li ti čovjek od Božića?

FESTIVALI MARK: Da, mislim da jesam. Volim Božić.

RAZGOVORI JOHN: Kupiš damici darak i to.

MI U SVIJETU MARK: Pa, valjda se mora, zar ne? Razumijete?

VOX JOHN: I mora se. Kupiti neki lijepi puloverčić ili nešto slično.

HISTRIONIS

Smiju se.

AKTUALNOSTI MARK: Kupiti krasnu parkicu.

ANECDOTE JOHN: Oh, bila bi oduševljena. S lijepim parom čarapa u džepovima. Kao iznenađenjce, znaš?

TEORIJA

NOVE KNJIGE *Smiju se.*

SJEĆANJA

DRAME

MARK: Moj Bože. Zamisli.

JOHN: Oh, ima frajera koji to rade. Kupuju ženama jedaći pribor, tostere i svakakva sranja. Ali, onda, gomila toga i jest sranje. Znaš?

Smiju se.

JOHN: Jebene fenove za kosu.

Smiju se.

JOHN: Znaš, u filmovima nikad ne vidiš ćelavog Indijanca. U kaubojima i Indijancima.

MARK (*razmišlja*): Da.

JOHN: To je zato što ne peru kosu. Nikad ne vidiš ni ćelavog goniča. Pogledaj nomade. Oni puste da prirodna ulja obave svoje. U karavanama nema fenova i tih stvari.

MARK: Morate li vi kupiti mnogo darova?

JOHN: Više sigurno ne. Sin mi je preko u Engleskoj i, znaš... Isuse, pa nisam ti napravio jebeni čaj.

JOHN *odlazi napraviti čaj.*

To je nedopustivo.

MARK: Ne, u redu je. Moram ići.

JOHN: Nismo ni otvorili adventski kalendar. Učini to ti.

MARK *prilazi kalendaru i otvara jedan prozorčić.* JOHN *pripravlja* MARKU čaj.

JOHN: Što je?

MARK: Hm, anđelčići, kao u zboru.

JOHN: Obilje nebeskih anđela, je li? Ne, to je vojska nebeskih anđela. "Obilje." U ovoj fazi posve gubim razum. Jesi li išao posjetiti ujaka Noela?

MARK: Ne, još nisam. Doista bih trebao.

JOHN: Da. Nije baš dobro, znaš.

MARK: Stvarno?

JOHN: Stvarno. (*Aktivno uvjeravajući.*) Oporavit će se. Samo, nije baš sjajno biti za Božić u bolnici, znaš?

MARK: Mmm.

JOHN: Iako, sestre su super i sve to. Pomažu, znaš?

MARK: Da.

JOHN: Siroti momak. Sinoć sam ga posjetio. I to nakon službenog vremena za posjete, zbog preseljenja. Tamo kao da nije bilo nikoga. Nisu čak bila upaljena ni sva svjetla. I mislim da je, znaš kako se silno trude da ljudi za Božić budu doma, osim njega na odjelu bio još samo jedan tip. Neki starkelja. A on je spavao. Noelly je ležao pred uključenim televizorom, samo tiho, i gledao neko grozno sranje. A ja sam sjedio s njim i on je bio strašno umoran od svih pretraga i svega što su mu radili. Jednostavno sam imao osjećaj da bih ga trebao pokušati izvući. Nešto kao bijeg iz zatvora.

Smiješe se.

JOHN: Sve je bilo nekako tužno, a jedino svjetlo bilo je ono s televizora (*zlokobno*) na ulaštenom podu. Ah, drukčiji je to svijet. Čovjek je veoma bespomoćan. Kako kažu doktori, sve izgleda dobro. Ali... Znaš li kako mi je bilo. Bilo je pomalo neugodno. Kad moraš pitati smiješ li se oprati i sve to. Želudac mu je bio malo pokvaren. Od onih tableta što mu daju. I umjesto da pozove bolničarku da mu nešto da, samo je ležao i trpio, razumiješ?

Smiju se.

JOHN: A ja sam rekao, gledaj, ja ću napasti bolničarku. Bolničarka je sjedila sama za pultom. I ja sam počeo:

“Tamo vam je jednom čovjeku malo muka, znate?” A ona je bila divna, nešto kao “nema problema”. Dala mu je neki lijek, a on ju je gledao tužnim očima. (*Smije se.*) Grozno je to, zar ne. Odrastao čovjek. Iako. Možda svi volimo da nas se malo tetoši. Što ti misliš?

MARK (*smije se*): Možda. Da.

JOHN: Hm. Za mene je on bio divan. Bio sam prilično sjeban u jednom razdoblju, znaš? A on mi je ovdje dao priliku. Vratio me u normalu... Dobar je on čovjek. Izići će on, izići će i vratit će se. Možda i tebi ovdje pruži bolju priliku, ako želiš. Nešto trajnije. Trebat će mu ljudi.

MARK: Da. Ovaj, mislim da ću sljedeće godine pokušati na koledž.

JOHN: Oh, sjajno!

MARK: Da.

JOHN: Da. (*Uzdah.*) Tvoja mama je rekla da se samo zajebavaš. Bez uvrede.

MARK: Ne, u pravu je, u pravu ste. Zajebavao sam se. Već tri godine ne idem u školu. I što god sam radio, nisam, znate.

JOHN: Vidiš, nigdje se nisi skrasio.

MARK: Nisam.

JOHN: Isuse, nemoj još brinuti o tome, pa tek ti je dva deset godina. Nisi nikoga ubio!

Smiju se.

JOHN: Naći ćeš ti posao koji ti odgovara. Ovo je bio moj.

MARK: Zar više nije?

JOHN: Ma ne, jest, mislim, uvijek je bio. Otkad sam ga pronašao. A, ako koledž ne počinje do sljedećeg rujna ili kad već, mogao si proći i mnogo gore od ovoga.

MARK: Hm.

JOHN: Zna biti tužno. Ali, ima u tome dostojanstva. (*Kratka stanka.*) Zato što ti pokušavaš pronaći dostojanstvo. Pokušavaš dati ljudima malo poštovanja u njihovim posljednjim trenucima s obitelji i ljudima oko njih. Pogrebi su za one koji ostaju. Zato oni služe. Nisu za umrloga. Ne bih rekao. Hm. Iako, kad ja odem – bit će veoma malen.

MARK: Stvarno?

JOHN: Sve diskretno.

MARK (*s dobrodušnom nasladom*): Da?

JOHN: Treba poštediti ljude gnjavaže.

MARK: Ali, ako vam žele odati počast?

JOHN: Ah, kad umreš, počast nije ni od kakve koristi.

Ako je ne zavređuješ dok si živ, nemoj je tražiti samo zato što si slučajno umro. Ja u životu nikad nisam napravio ništa baš važno. Zapravo, napravio sam mnogo toga čega se, da budem iskren, veoma sramim. A ako iznevjeriš ljude, nemoj od njih željeti da se skupe i pričaju kako si bio sjajan tip, na tvom pogrebu, znaš? (*S određenom rezigniranom empatijom.*) Vidio sam dovoljno pogreba na kojima su ljudi bili iskreno slomljenog srca da bih očekivao kako će mene, znaš, oplakivati i sve to. Ja želim jednostavno kliznuti, razumiješ? Veoma tiho. Pod okriljem tame.

Nasmiju se.

JOHN: Veliki bijeg.

MARK: Da. Jako morbidno.

Smiju se.

JOHN: Jebem ti, baš jest.

Smiju se.

JOHN: Isuse blaženi, ovi ukrasi su ko pokisli.

MARK (*smije se*): Nisu baš u najboljem stanju, točno.

JOHN: Ne znam. Što želimo? Blještave... svjećice... Ali, naravno, znaš, moramo biti malo diskretniji zato što imamo mnogo ljudi koje smo nedavno pokopali. Ne možemo imati drečave lampice i pjevati *Tihu noć*. (*Izražajno, tijelom.*) “Ah! Kako je?” Znaš?

MARK ispljune čaj smijući se.

JOHN: Vidi sad. Čaja posvuda i svugdje. Bože, ima ljudi koji čitav prokleti Božić pjevuckaju. Sjede u papučama i puše lulu. U stolcu za ljuljanje. Jesi li kad naletio na to?

MARK (*malo se nasmije*): Da.

JOHN: Isuse, bilo je sjajno. Znaš, nekoć sam sve to volio? Što sam sve radio. Bio sam gori od djece. Skrivao darove po čitavoj kući. Ostavljao kolače i cugu za Djedicu. Jednog Badnjaka sam im čitav sat objašnjavao da Djedica ne voli šeri, nego pivo Macardle's.

Smiju se.

Zato što je bio za mene, shvaćaš? (*Uzdah.*) Tsss. Isuse. Razumiješ?

Stanka.

JOHN: Davno je to bilo, znaš?

Tišina. MARK kao da se sprema otići.

MARK: Morao bih...

JOHN (*kao da ga zaustavlja*): Hoćeš keks, uzmi, jesi li doručkovao?

MARK: U redu sam, zapravo nikad baš ne doručkujem.

JOHN: Molim?

MARK: Ionako moram ići. Moram nešto obaviti.

JOHN (*gotovo očajnički otvarajući kutiju keksa i nudeći ih MARKU*): Pa znaš, moraš... ne možeš biti... Nije da se mene tiče što inače radiš. Ali, sad si vani na hladnom. Moraš u sebi imati malo goriva. Da te, znaš, drži na nogama čitav dan. U svim vremenskim uvjetima. Noelly me navikao na doručkovanje. Prije sam bio kao ti. Skoro bih povratio kad bi mi netko ujutro pred nos stavio gomilu hrane. Bože, nisam shvaćao kako ljudi to mogu.

MARK *je na posljertku uzeo keks i mora ostate.* JOHN-
VA *lagana histerija popušta i on se opušta i postaje izra-*
van.

PREMIJERE
FESTIVALI

RAZGOVORI
MI U SVIJETU
JOHN: U isto vrijeme, bio sam u životnoj fazi kad sam bio jako ovisan o piću. Razumiješ me?

MARK (*potvrdno*): Mm, hm.

VOX

HISTRIONIS

JOHN: Nije da sad ne pijem. Još uvijek pijem. Ali ne onako kao prije. A kakav sam onda bio, Isuse, probudio bih se ujutro i još uvijek bih bio mrtav pijan. Ali strašno. Govorim ti to zato što je to kratka priča kako sam upoznao tvog ujaka Noela, dobro?

AKTUALNOSTI

ANECDOTE

TEORUA

MARK: Da, dobro.

NOVE KNJIGE

SJEĆANJA

DRAME

JOHN: Najradije bih bio umro. Jedino što sam mogao učiniti, i to mi je bila rutina, bilo je vucarati se dok se birc ne otvori i odmah ući. S jednim ili dva momka u istoj kaši. S krupnim crvenim licima i ogromnim natečenim usranim glavama. Bože, prve dvije krigle bi me odvalile, ali onda još jedna ili dvije i već bih se osjećao malo bolje, i krenuo kući ili što sam već nazivao kućom, vjerojatno malo legao i dremnuo. Digao bih se, u šest ili sedam, krenuo u noć. I zimsku, i ljetnu. Zimi bi se s mokrih kaputa dizala para. A tek smrad svih onih prljavih gadova koji bi ti se u bircu unosili u lice i hrkali. Ljetne noći. Bože, čudesno je što vrijeme čini, ništa nije tako loše, zar ne? Zapravo bih se potrudio. Obrijao i sve te gluposti. Čista košulja. Pa niz cestu, čekaš autobus na ljetnom povjetarcu. Dobri Bože. (*Kratka stanka.*)

E sad, nisam ja uvijek bio takav i otad nisam bio takav. Ali, to je zbog, zahvaljujući Noellyju. Prokleta jebeno... znaš, dokrajčilo me. Sredilo me. Počeo sam pričati s njim u bircu preko puta ceste. Znaš kakav je. Sve... (*Ustaje.*)

Znaš, držanje. Znaš što mislim?

Smiješe se.

MARK: Da.

JOHN: On je bio jedan od takvih ljudi. Još uvijek jest. Uvijek je sjedio sam i čitao novine. Izrazito svoj čovjek, koji se drži za sebe. Ali, primijetio sam, on kao da je sve poznavao. Svi bi ga pozdravljali, sa svima bi malo popričao, provalio šalu ili slično. A onda bi se ponovno osamio. Izrazito smiren. I tako sam jednom nekoga upitao, tko je taj čovjek? Čime se bavi? A kad su rekli "pogrebnik", znaš, ono kao "a tako". To ima smisla. Sad shvaćam. I jednom, ne znam što se već dogodilo, bio sam u tom bircu i nije baš bilo mnogo ljudi, a ja sam bio s nekim tko ga je poznavao. Bilo je to pravo civilizirano cuganje. Zato je taj birc uvijek bio sjajan. Odlično osoblje. Veoma diskretno. Nikad nikakve gužve. Bio sam na nekim užasno sjebanim mjestima. Odvratnim prljavim rupama. U kojima su stalno generalne makljaže. Jebote, prokleti šanker drži madrac iza šanka, živi u bircu i sve, razumiješ? Mislim, Isuse. Ali, tamo preko puta, to se mjesto prije zvalo Hannigan's. Jako dobro mjesto. E, a ovo o čemu ti pričam, taj put je bilo jako malo ljudi i došao je Noel i sjeo za šank kao i svi drugi i čavrljao, uvijek trijezno i duhovito. Praskali smo od smijeha. Počastio me pićem i počeli smo nasamo razgovarati. Imao je, i još uvijek ima, sjajnu sposobnost slušanja, imaš je i ti.

MARK se pomalo zbunjeno nasmiješi.

I tako sam ja laprdao, o ovome i onome, i počeo sam mu pričati o sebi. Ne na neki jebeni, glupi, samosažalni način, ništa ni približno takvo. Ali, objasnio sam mu da sam malo u govnama. Uvalio sam se u strašno sranje. To je bilo prije mnogo godina. Kad sam dospio u fazu kad sam potrošio sve do posljednje pare od uštedevine i bio nezaposlen jer sam u osnovi, ne može se to reći drugim riječima, dotaknuo dno boce. I selio sam i vraćao se kući i trebao završiti na jebenoj ulici. Postati skitnica, razumiješ?

JOHN je na trenutak ojađen. Tek tračak nečega, bljesak na licu.

Bila je to krajnje loša situacija. (*Kratka stanka.*) Da budem iskren, ja nisam od njega ništa očekivao. Naravno da čovjek ne bi ni od koga očekivao da će učiniti što je on učinio. Samo sam mu govorio istinu. I općenito sam si olakšavao dušu. I baš tamo, on mi kaže: "Dodaj sa mnom

u ured, nešto ćemo prigrusti." Vratili smo se, došli ova-
mo, sjeli baš kao ti i ja sad, i on mi je ponudio posao.
Znaš, pružio mi je priliku. A ja... Bože, nisam ga želio iz-
nevjeriti. Ali, proradio je tu i ponos. Nisam htio biti milo-
srdni slučaj ni na čijoj grbači. Međutim, i on je to osje-
tio, znaš? I znao je cijelu stvar dobro uobličiti, kao, ja
sam njemu potreban više nego on meni, i baš je prava
slučajnost to što se dogodilo – da smo se nas dvojica
sreli. A on ima i slobodnu sobu i sve to.

Bio sam strašno umoran. Ne samo zato što je bila noć
i tako to. Nego općenito. I on je otišao na kat i upalio
grijanje u sobi. Dao mi pidžamu. A kakav sam bio?

Smiješe se.

Bio sam kao neki lik iz Petra Pana. Samo mi je još tre-
bao plišani medvjedić.

Smiju se.

Isuse. Ali, pošteno priznajem. Kako sam uopće došao
na to?

Oh, da! Doručak!

Smiju se.

Ujutro me probudio. Bože. S ogromnom tavom. Jaja i
slanina, i sve. Vrčevi čaja. Gomila tosta. I tako sam se
naučio. Što sam upravo i želio naglasiti.

Mmm.

MARK: Kakav vam je bio posao?

JOHN: Isti kao tvoj danas. Nosio sam vijence. Izvlačio
lijesove. I, oprost i na igri riječima, općenito izgledao
smrtno ozbiljno. Smrtno ozbiljno i tmurno. Pa nisam ja
pogrebnik, kao Noel. U to je vrijeme imao još dvojicu
muškaraca. Starog Paddyja McDermotta i Andyja Sta-
fforda. Njih sad nema, u penziji su... Mirni momci, znaš?
S njima nisi mogao pričati o... Ali, vidiš, Noelly bi nas
sve par puta tjedno odveo na nekoliko krigli. Bilo je to
kao, jebem ti, kao cuganje pod nadzorom. Ti su dečki
već bili stari. Krupni. Dubokih, otrešitih... (*pogrblije se
preko stola*) glasova. Noelly bi platio nekoliko rundi, ra-
zumiješ. A ja sam se često pitao jesu li i ta dva momka
bili... jesu li i oni dobili posao na isti način, znaš, kao
ja. Kao da je tvoj ujak Noel neki... On je jako dobar
čovjek, znaš?

MARK: Mmm.

JOHN: Što više sad razmišljam o njima, a već godinama
nisu ovdje, uvijek ih se sjećam kao jako istrošenih oso-
ba. Kao da im je netko ubio volju za životom, znaš?

MARK je iskreno zainteresiran za sve ovo. Pred njim
leži njegova budućnost i ono što ga u svijetu čeka.

JOHN: Mislim da je Andy čak bio u zatvoru zbog nečega.
Ali, to se ne pita. Međutim, nisu oni bili sveznalice ka-
kve nalaziš u gomili dablinskih birceva. Gospode, stvar-
no ima groznih budaletina². Tipova koji su ti jebali staru
i oprostili tvom starom što im je to dopustio. Kužiš?

MARK je umalo ponovno ispljunuo čaj zbog smijeha.

JOHN: Nisi čuo taj vic? Isuse, ima odvratnih tipova. Ja
sam Dablinac. Ponekad se pitam, da sam živio na selu,
kakav bih dovraga bio. Vjerojatno isti. Serator.

Smiješe se.

No, da... odveo bi nas preko na piće. Ali, onda, znali bi
istodobno vidjeti i neke grozote. Samoubojice, i jednom
neku ubijenu ženu, znaš?

MARK: Što je najgore što ste vidjeli?

JOHN: Novorođenče u WC školjki.

MARK: Molim?

JOHN: Jebena stvar, neka je mlada cura zatrudnjela s
nekim tipom, nekim stricom, nešto tako. Naravno da ni-
je imala pojma što se događa. Kao prvo, zato što je
imala četrnaest godina, a kao drugo zato što je dosta
tih ljudi veoma glupo i nitko nije mislio da nešto s cu-
rom nije u redu. A onda se usred noći probudila. S tru-
dovima. I nekoliko sati bila na WC-u. Pokušala je pusti-
ti vodu, ali je zapelo u cijevi. Nisam ga vidio u WC-u. Vi-
dio sam ga tek poslije.

Ali, hm... A to je druga strana. Jednom sam išao u Tere-
nure po jednog klijenta. Kuća izvana nije baš bila bog-
zna što. Ali je iznutra bila prekrasna. Uvučena od ceste.
U unutrašnjosti su svi zidovi bili srušeni.

MARK: Otvoreni prostor.

JOHN: Da. I veliki, svijetli, prozračni prozori. Veoma mir-
no, lišće iza kuće leprša na vjetriću. I kad smo stigli, ve-
liki drveni stol. I boca žestice i nekoliko čašica za nas
– radilo se o samoubojstvu pa je policija već bila i sve
je izgledalo riješeno. Starčić je bio u krevetu. Sitan, oro-
nuo. Tablete za spavanje i čuga pokraj kreveta. Opro-
štajno pismo i sve to. Bio je bolestan od raka, ili ga je
prije imao. I oduzeo si život. U kući je bilo veoma tiho.
Veoma spokojno. Ja i Andy smo ga gledali kako leži, ali
ga neko vrijeme nismo micali. Samo smo sjeli za veliki
stol i ukrali kapljicu viskija ili što je već bilo. Veoma opu-
šteni. Svuda oko nas bile su biljke i kipovi onoga, kako

se ono zove? Buddhé. (*Stanka.*) Mmm. Paddy. Andy. Slomljenih nosova i općenito satrani životom. Ali, nikad se nisu žalili. Nikad nisu cvilili. Za razliku od moje malenkosti. Budaletina. To je superjunak koji bih ja bio. "Ovo moramo odmah sjebati! Brzo! Dovedite Budaletinu!" Koji bi ti bio?

MARK: Čovjek piton.

Prasnu u smijeh.

JOHN: Čovjek s *pitonom*, ha?

MARK: Da.

Na trenutak šute.

JOHN: Mogao bi ti i krenuti. Dodi kasnije po novac.

MARK: Dobro.

JOHN: Dodi poslije podne.

MARK: Dobro.

JOHN: Pravi si. Bio si dobar.

MARK *odlazi.*

JOHN *odlaže šalice na sudoper. Odijeva kaput, parku. Uzima bocu viskija i zatvara je. Proteže se. Isključuje kuhalo. Kašlje.*

JOHN (*odsutno, odlazeći*): "Buddha".

Svjetla blijede. Kraj prvog čina.

Drugi čin

MARY *ulazi u ured. Ima tridesetak godina i izgleda veoma umorno. Malo se osvrće oko sebe pa sjedne.*

JOHN *ulazi u ured. Nosi vrećicu iz trgovine alkoholnim pićima.*

JOHN: Oprosti. Morao sam otrčati preko puta.

Izvlači bocu viskija iz vrećice i otvara je. Umire od želje da popije gutljaj.

MARY: Ti još uvijek...

JOHN: Ni približno! Ovo je šokantna vijest, Mary. I morao sam nabaviti nekoliko bočica za Božić. Jesi li za piće?

MARY: Malo je rano.

JOHN: Oh, Isuse, ipak su to šokantne vijesti. Za mene.

MARY: Daj mi samo kap.

JOHN: Dobro. Drago mi je. Da ne pijem sam.

JOHN *im oboma toči čisti viski u stare šalice. JOHN svoje piće ispija u jednom gutljaju, iskolači oči. Odmah si toči još jedno. MARY otpija gutljaj iz svoje šalice. Njoj je piće prejako.*

MARY: Mogu dobiti malo vode?

JOHN: Oh da, naravno.

Odnosi njezino piće do sudopera i razblažuje ga s malo vode.

JOHN: Zapravo smo zatvoreni, ali ja još moram jednom mladiću dati dnevnicu. Ovdje je mnogo zgodnije.

MARY: U redu je.

JOHN: To su užasne vijesti. Moram odlučiti hoću li ući.

MARY: Oh, *moraš?*...

JOHN: Pa, mislim da bih trebao. Mislim da bih.

MARY: Naravno da bi! Što to govoriš?

JOHN: Govorim da moram ući.

MARY: Naravno da moraš.

JOHN: Što ne valja?

MARY: Ništa, samo iz tvojih usta zvuči kao neka teška tlaka. Za tebe.

JOHN: Nije. Nego stalno posjećujem Noela, čovjeka koji vodi ovaj posao. I riječ je samo o odlasku u bolnicu. Ne znam. Nisam mislio ništa loše.

MARY (*malo se smekšava*): Pođi danas sa mnom.

JOHN: U koliko sati ideš?

MARY: Mogla bih te pokupiti negdje oko pet. (*Stanka.*) Dobro?

JOHN (*nespretno, oprezno*): Hoće li Paul doći kući?

MARY: Dolazi u ponedjeljak.

JOHN: Kako je on, dobro, je li?

MARY: Isto kao ja, jednostavno ne može vjerovati.

JOHN: Mislio sam općenito.

MARY: Popravlja motore, s onim svojim prijateljem.

JOHN: Englezom.

MARY: Da.

JOHN: Što, kao ideš stalno preko?

MARY: Bila sam samo dvaput. Ljetos sam bila kod njega.

JOHN: Ali, on je dobro.

MARY: Da, on je... Isti je kakav je i bio. Snalazi se. Iako, sve više postaje nalik tebi.

JOHN: Stvarno? Moj Bože.

PREMIJERE
FESTIVALI
RAZGOVORI
MI U SVIJETU

VOX
HISTRIONIS

AKTUALNOSTI
ANEGDOTE
TEORJA
NOVE KNJIGE
SJEĆANJA

DRAME

Nastaje lagana neugoda, koju MARY prekida tek toliko da nešto kaže.

MARY: Ne znam da li bih ja mogla tamo živjeti.

JOHN: Stvarno?

MARY (*izravno, gotovo bezizražajno*): Izgleda kao Coronation Street. Baš tako. Tako izgleda.

JOHN: Stvarno?

MARY: Male uličice. S malim terasastim kućicama. Na brdašcima. Kad sam bila kod njega, svaki dan smo odlazili iza ugla i uzimali ili pizzu, ili indijsku ili kinesku hranu.

JOHN: Za van.

MARY (*vraćajući izražajnost i lucidnost*): Da. Da. Stalno. Došao bi njegov prijatelj Craig i obojica bi stajali u stražnjem vrtu, cugali pivo i prtljali po motorima. A ja bih otišla i sjedila na groblju.

JOHN: Kako to misliš da postaje nalik meni?

MARY: Po načinu na koji priča i kima glavom. Po načinu na koji stoji u biclu i tako to.

JOHN: A što ti priča? O meni i svemu tome?

MARY: On... Ne govori ništa. O tebi.

JOHN ispušta dubok uzdah.

MARY: Izgledaš mnogo starije.

JOHN: Ma nemoj?

MARY kima glavom.

JOHN: I jesam stariji, znaš? Želiš li još jedno piće?

MARY: Ne.

JOHN sebi toči još jedno.

JOHN: I malo dotjeraniji.

MARY: Da. (*Ponovno se malo smekšava, obraća se JOHN-U.*) Ima groznu curu.

JOHN: Da?

MARY: Da, zapravo mu više nije cura. Ali, ne pušta ga na miru. Prava je mršavica. Kosa joj je sva rascufana. I ima grozne prišteve jer jede samo klopnu iz pubova i čokoladu. Izgleda kao mali majmun. Kad se nalije, dođe do njegove kuće. Baš je bilo smiješno. Jednom je došla i mi smo morali leći na pod kraj zida u dnevnom boravku kako nas ne bi vidjela. Ja i Paul i Craig. Bože, baš je bilo teško biti posve tih, pucala sam od smijeha. Mislila sam da ću se upišati u gaće. Stajala je tamo čitavo stoljeće. Čak je i jedna susjeda izišla i pitala je što joj je.

Bože, bilo je strašno. Mislim da je ona, ono, malo luda.
JOHN: Tss.

Pogledaju jedno drugoga.

MARY: Jednu noć nas je ulovila doma. Bilo je tako vruće da su ulazna vrata bila otvorena. Zato što nema hodnika, odmah je soba u kojoj smo sjedili. I evo ti nje. Bilo je strašno. Izvalila se i počela klepetati. Bilo je jako čudno. Nije htjela otići. Ja sam jednostavno otišla u krevet. Ali, ujutro je još bila tamo. Otišla je tek kad smo se Paul i ja pretvarali da izlazimo.

JOHN (*malo se nasmije*): Mmmmm.

Stanka.

MARY: Mmm.

JOHN: Kako si ti? Žao mi je, ovo je jako teško.

MARY: Da, ja sam... radim u Dennesu. U Stephen's Greenu.

JOHN: Oh, tako. Dobro.

MARY: U redu je, znaš. Dobro je.

JOHN: Pa to je u redu, zar ne?

MARY (*osvrće se oko sebe, bez stanke*): Morat ću se pobrinuti za sav taj... pogreb...

Tišina.

JOHN: Što još radiš?

MARY: Ne znam. Ponekad se odvezem u prirodu. Upitam se koji kurac tamo radim pa se vratim.

JOHN: Sjećaš se onog mjesta dolje u Limericku? Gdje smo znali ići?

MARY: Da. Kad je Paul izgubio cipele.

JOHN: Moj Bože, da. Isuse. Kakva je to bila gungula.

MARY: Mmm.

JOHN: Znali smo se tamo dobro zabaviti. Iako si ti možda bila premalena.

MARY: Ne, sjećam se. Sjećam se kad je Paul izgubio cipele. Sjećam se kako sam jednom stajala usred gomile kopriva. Nisam se mogla ni pomaknuti a da me ne opeku. Samo sam stajala u onoj haljinici bez rukava koju sam obožavala. A koprive su me posvuda žarile. Ona si ti došao kroz koprive i izvukao me.

JOHN: Da.

MARY: Sjećam se jedne noći. Svi smo bili kod kuće, a ti se nisi vratio. Teta Rita je htjela da mama nazove policiju. Ili bolnice, htjela je znati što se dogodilo. No, mama je znala da ćeš se vratiti.

JOHN: Bio sam u kinu.

MARY: Molim?

JOHN: Mislim, najprije.

MARY: Da, ali ne čitavu noć.

JOHN: Ne, otišao sam u birc.

MARY: Baš.

JOHN: Pa, tamo sam bio.

MARY: Naravno da jesi.

JOHN: Obično bih zapeo negdje u selu. Gore, kod kuće, izbacuju te u jedanaest. Ali, ako tražiš jedno piće na brzaka, oni dečki poslužuju do dva ujutro. I onda pomisliš da ćeš kresnuti jedno na brzaka nakon kina. Ali, vrata su već zaključana, a fešta tek počinje.

MARY: Znaš li koliko je godina prošlo otkad sam te zadnji put vidjela?

JOHN: Ne znam.

MARY: Od onog dana kad sam te srela u Ulici Henry i kad smo otišli na kavu...

JOHN: Da?...

MARY: To je bilo prije deset godina.

JOHN: Dobro.

MARY: A ti se još uvijek, još uvijek jebeno opravdavaš zbog jedne noći u Limericku prije, koliko, dvadeset pet godina. Ja to jednostavno ne mogu vjerovati.

JOHN: Pa pričam ti.

MARY: Znam. Ali. Ovdje sam. Ne znam kako bih te zvala. Naši životi su...

JOHN: To se često događa.

MARY (*čudeći mu se*): Ali, ti se još uvijek opravdavaš.

JOHN: Što onda želiš da kažem?

MARY: Ne znam. Ali, imam osjećaj da me tretiraš kao budalu. "Zapeo sam... Jedno na brzaka nakon kina..." Ako si uopće išao u kino. Dok je mama bila u bolnici i radala Paula, sjećam se da je teta Rita bila s nama. Ti si spavao sa mnom u sobi. I imao si bocu nečega u garderobnom ormaru. Probudila sam se, a ti si sjedio naslonjen na radijator.

JOHN: Nisam mogao spavati.

MARY: Vidiš, opet se opravdavaš.

JOHN: Naravno da se opravdavam. Zar misliš da bih te namjerno povrijedio? Volio bih da je bilo drukčije. Ali, morao sam to učiniti.

MARY: Da, ali zar ti ne... (*Ostalo je neizgovorivo.*)

JOHN: Što želiš da kažem? Neću reći samo "Žao mi je" – zbog jebene strahote svih jebelih stvari koje sam napravio. Nije dovoljno. Isuse. Znam. Znam. Mislim na sve vas. Kažeš mi da Helen umire?! Gdje bih ja trebao biti? A sjećam se kakva je bila prije mnogo godina. Isuse, kako mogu otići i to gledati? I da li bih uopće smio?

MARY: Ti si njezin muž.

JOHN: Nisam ja njezin jebeni muž! Kakav sam joj ja jebeni muž? To je sve nestalo.

MARY: Njoj bi to puno značilo.

Stanka.

JOHN: Želi da dođem?

MARY *kima glavom*. JOHN *zatvara oči i obori glavu*.

JOHN: Tss.

Ispušta piskutav uzdah.

JOHN: Što ljudima pada na pamet? (*Kratka stanka.*) Je li ona uopće prisebna?

MARY: Je. Samo je iscrpljena. Da si na njezinom mjestu, volio bi je vidjeti.

JOHN: Ne bih. Volio bih da samo što brže završi.

MARY: Ne, to ne vjerujem.

JOHN (*tonom "To je tvoje mišljenje"*): No, dobro.

MARY: Ja bih te voljela vidjeti.

Stanka.

JOHN: Zašto?

Stanka.

MARY: Zato što te volim.

Duga stanka.

JOHN: Zašto me voliš?

MARY: Ne mogu si pomoći. Stalno mislim na tebe. I... (*Činjenično.*) Ujedno te mrzim.

JOHN: I ja mislim na tebe, znaš? Nemoj to raditi.

Stanka.

MARY: Imala sam dečka. U stvari, nije mi bio dečko. Ne znam što sam mislila. Bio je, imam tu prijateljicu s posla, on je bio njezin brat. Bio je krupan... iz Kildarea su. Bio je prava seljačina, nastavnik. Nastavnik u osnovnoj školi. Upoznala sam ga kad smo jedne večeri izišle. Ima jedno mjesto, Major Tom's. Bila sam. Jednostavno sam željela da se nešto dogodi. On je bio tamo. Veliko crve-

PREMIJERE
FESTIVALI
RAZGOVORI
MI U SVIJETU

VOX

HISTRIONIS

AKTUALNOSTI

ANEKDOTE

TEORIJA

NOVE KNJIGE

SJEĆANJA

DRAME

no sjajno lice. Nisam... Nisam s njim mislila ozbiljno. Vidjela sam ga samo nekoliko puta. Pili smo glupe koktele u onim bircevima oko centra. I jedne noći sam jednostavno izišla s njim iz birca. I ne znam što je to bilo, možda kako su zgrade izgledale, ali to me zauzdalo na vrijeme. Imala sam osjećaj da ti... Osjećala sam da si ti sa mnom. A onaj tip, Ger, bio je uvijek pijan. Želio je da s njim odem kući. Znam da je to čudno, ali činilo se da je on, u usporedbi s tobom, čak i kao brljavac, u usporedbi s tobom obični jebeni amater.

Malo se nasmiju.

MARY: Znaš? Čak i ujutro bi se samo žalio zbog marmurluka i zadaća koje mora ispraviti. Dok bi ti tražio lovu za novu bocu...

JOHN: Što je strašno...

Smješkaju se, JOHN odmahuje glavom.

JOHN: Zbog toga tko sam bio i tko si ti bila, i za što sam trebao tražiti novac.

MARY: Ponekad ti osjetim miris. Sve se vrati.

JOHN: Znam.

MARY: I sad ga osjećam.

JOHN: To je Brut.

Stanka.

MARY: Još uvijek se vidaš s... Carol?...

JOHN: Ne. O tome ne želim ni razgovarati.

MARY: Znam da nam te ona nije otela. Znam da se brinula za tebe.

JOHN: Držala me na životu. Previše me voljela. S bradavicama i svim tim. Groznim karakteristikama i slično. U tome je bio problem. Gledala bi me kako se ubijam, da je to bilo ono što sam htio.

MARY: Sjećam se onog vikenda kad si otišao.

JOHN: Nemoj...

MARY: Bio je petak, ti si došao po mene u školu. Obično je dolazila mama, ja sam izišla i, ne znam što se događalo, ali ti si došao umjesto nje. I sjećam se da si je dva mogao stajati a da se ne zateturaš. Držao si se za ogradu i otišli smo na autobus. I sav si smrdio na cugu.

JOHN: Znam.

MARY: I nisi znao koji kurac radiš pa smo sjeli na autobus na pogrešnoj strani ulice.

JOHN: To je sve bilo jako davno.

MARY: I otišli u grad! A ti nisi mogao ni normalno go-

voriti.

JOHN: Znam.

MARY: Isuse! Ni ti ni ja nismo imali pojma gdje smo. Ja sam imala samo sedam godina. A ti se valjda danima nisi trijeznio.

JOHN: Znam.

MARY: I odveo si me u birc! Ne znam kako si to uspio, ali dobio si piće. Mislim da me šanker nije ni vidio. Ti si sjedio na stolcu. Ja sam bila na podu i jedino što sam mogla bilo je izvaditi svoje školske knjige. Sjećam se da sam gledala u knjigu iz vjeronauka i željela da Isus dođe i spasi me. Ti si bio kao netko drugi.

JOHN: Znam.

MARY: Došlo je do neke tučnjave i pao si na mene.

JOHN: To je strašno.

MARY: Policajac me odveo kući.

JOHN: Znam. Strašne stvari se događaju. Čovjek se srđi i ne razgovara s nekim. A onda se smiri i pokuša sačuvati srce, k vragu, nekako otvoreno. Međutim, odeš i navališ na jebenu cugu. I sve samo pogoršaš. Znam da želiš da kažem da mi je žao.

MARY: Ne...

JOHN (*iako smiren, loveći na nekom mračnom mjestu*): Ali, ja se jedva ičega sjećam. Bio sam u jako lošem stanju. Ne želim se opravdavati, ali Isuse Kriste! Bio sam u paklu. Na mukama. I nitko nije znao. A ja nisam znao što bih učinio. Čovjek ne zna. Žao mi je. Žao mi je zbog svog mog pijančevanja. Sad kad o tome razmišljam, povraća mi se. Poželim da se nikad nisam ni rodio. Sve je bilo grozno.

MARY: Ne. Nije sve bilo grozno.

JOHN: Je. Bilo je grozno meni, a ja sam učinio da bude strašno i tebi, i tvojoj majci, i Paulu. Bože. Jednog jutra sam bio s Carol, dolje u njezinoj kući, u Sybil Hillu. I ne znam što mi je bilo, više nisam mogao izići iz kreveta. Bio sam u krevetu s tom ženom, Mary! Ti si bila u školi. Onda sam prišao prozoru. Imala je one venecijanske zastore s resicama na rubu. I resice su učinile svoje. Promatrao sam njezin komadić vrta i te resice. Resice na zastorima. I ne znam zašto, ali znao sam da sam za-jebao. Zato što, iako ne bih dao ni pišljivog boba za zastore s resama, oni su bili nešto što tvoja majka nikad ne bi kupila. Zato što su bili bez veze. Nekako napadni. I iznenada sam osjetio kao da sam kilometrima i kilometrima daleko od tebe, Helen i Paulyja. I znao sam da

se ne mogu vratiti. Zato što sam bio prljav. Bio sam prljav odvratan gnjusn muškarac. A ti me sad tjeraš da se toga sjetim. Često se pitam gdje je Pauly. Preko u Engleskoj, i sve to. I, razmišlja li kad o meni? Bože, imam osjećaj da će mi mozak eksplodirati. A onda se pojaviš ti i toliko si nalik majci da ja često, jednostavno ponekad poželim da odjebeš.

MARY: Znam.

JOHN: A onda i onaj dan. Probudio sam se u Carolinoj kući, sav izbljuvan. I uzeo sam odjeću njezinog supruga. Sačuvala ju je! Oh, to je bilo strašno. Čuvala ju je sve one godine. Bio je mrtav dulje nego što su bili u braku. Bilo je to kao noćna mora. A ja sam obukao njegove krpice i krenuo kući. Nadajući se do Boga, za promjenu, da će tvoja majka biti kod kuće! Kanio sam sve promijeniti. Bilo mi je potrebno da bude kod kuće. Namjeravao sam sve promijeniti i potražiti pomoć i u osnovi se svima ispričati. I tako sam se približavao ulicom i ugledao njezino lice na prozoru, gledala je van, i pomislio sam: "Da! Gotovo je, više nikad neću pasti ovako nisko..." Ušao sam i otišao do nje, ali to nije bila ona, bila je to neka daska za rezanje, naslonjena na prozor. Znaš li što sam onda učinio?

MARY: Mogu pretpostaviti.

JOHN: Da, oputio se u novo pijančevanje. U odjeći mrtvog čovjeka? "Nikad više neću pasti ovako nisko?" Uspio sam pasti još niže.

Kratka stanka.

Znao sam kad se to događalo. U početku. Tih dana je svuda bilo puno para. I gomila tuluma. I kao da sam imao neko šesto čulo. Znao sam da sam apsolutno sjeban. Bio bih za Božić u nečijoj novoj kući. Svi bi se zabavljali, sve bi jebene supruge bile trudne. I kao da sam mogao vidjeti samu dušu tuluma. Pod djelovanjem prvih nekoliko pića. Kao da je duša tuluma nešto poput lijepe djevojke koja pleše kroz sobu. A onda, naravno, do kraja večeri, kad bi već sve uvrijedio i od svih se udaljio, duša tuluma je bila ovaj jebeni bogalj koji više nema snage ni potužiti se ni potražiti pomoć. A kad bih odlazio s takvih mjesta, jebena tišina koja je ostajala za mnom kad bih odlazio bila je... jebeno... zaglušujuća.

MARY: Ja nisam... nisam došla ovamo povrijediti te.

JOHN: Kako to misliš?

MARY: Ne znam. Imam osjećaj da ti nanosim bol.

JOHN: Ti meni ne možeš nanijeti bol. Što sam ja učinio?

(Kratka stanka. Pokušava izraziti da mu se iznenada ona čini veoma stvarnom.) Znaš? Gledam te. Gledam te, znaš?

MARY: Želiš li da odem? Ne želim otići.

JOHN *(trusi viski)*: Jebeno sranje.

MARY: Da li... ikad poželiš da se možeš... vratiti i sve promijeniti?

JOHN: Vratiti? Nema šanse. Samo bih volio da se to nikad nije dogodilo, ne želim da išta postoji, razumiješ? Od onoga što se dogodilo.

MARY: Ne želiš da ja postojim?

JOHN: Ne na taj način! Ne sa mnom kao tvojim... ta-tom.

MARY *(trezvono, bez zlobe)*: Nisam sretna.

JOHN: Znam. Nemoj. Ovo je strašno.

MARY: Ali, ne znam je li to tvoja krivnja. I ja sam na svoj način pomalo budaletina, znaš?

Stanka. Smiju se.

MARY: Kužiš?

JOHN: I sama si budaletina...

MARY *(malo se nasmije)*: Da.

JOHN: Moj Bože... Znam od koga si to naslijedila.

MARY: Kakva je bila mama?

JOHN im toči još pića.

JOHN: Ne znam. Ne znam. Tiha. Zbunjena. Ovo je ludost. Uvijek mi ju je bilo žao.

MARY: Zato si bio s njom?

JOHN: Možda. Uvijek sam bio nekako perverznan. Znaš? Radio neke stvari tek toliko. Radio gluposti samo da bih vidio što će se dogoditi.

MARY: Jesi li se samo pretvarao? Da je voliš?

JOHN: Ne znam. Ne. Ljubav... Kakvo je to sranje, znaš. Općenito, upadaš u neku rutinu. Samo... Jeste li... bli-ske?

MARY: Da.

MARY se rasplače.

MARY: Oprosti.

Vadi maramicu iz torbe i briše nos.

MARY: Baš sam razmišljala o njoj.

Stanka.

MARY: Znaš, o tome što joj se dogodilo, zbog tebe i sve

PREMIJERE
FESTIVALI
RAZGOVORI
MI U SVIJETU

VOX
HISTRIONIS

AKTUALNOSTI
ANEKDOTE
TEORUA
NOVE KNJIGE
SJEĆANJA

DRAME

to. Na ovaj ili onaj način postala je jača, zbog toga.

JOHN: Dobro.

MARY: Čak se i šalila, znaš?

JOHN: Da.

MARY: Već govorim o njoj u prošlosti.

JOHN: Pa to je... znaš, čovjek želi okončati takve stvari.

MARY: Znam da je volim, znaš?

JOHN: Danas si prepuna jebene ljubavi prema svima, je li?

MARY (*nježno*): Grozan si. Jesi li uvijek bio ovako grozan?

JOHN: Ne mislim ozbiljno.

MARY: Znaš, bila je jako blaga. Prema Paulu. Bože, s njim su bile pune ruke posla. Policija ga je tražila i tako to, razumiješ?

JOHN: Zbog čega?

MARY: Rekao je nekoj pozornici nek' se jebe. Negdje u gradu.

JOHN: Što se dogodilo?

MARY: Ne znam. Rekla mu je da se utiša kad je izlazio iz nekog birca.

JOHN: On je jebena budaletina, je li?

MARY: Nije! On je divan. Ali, sjećam se da je mama sjedila za kuhinjskim stolom i smijala se, i zapalila pljugu. I sjećam se da sam razmišljala o njoj. Baš tad. I znala sam da je volim. Baš tog trenutka. Zato znam. I razmišljala sam o tebi. Mislila sam da bi sigurno bili dobri prijatelji. I nekako je bilo šteta što ste muškarac i žena, kužiš? Kao, da bar oboje možete biti muškarci, ili žene. Ne znam. Baš sam se toga sjetila, razumiješ?

JOHN: Ili, da smo samo bili stariji. Shvaćaš? Ili možda starost nema nikakve veze. Jednostavno moraš biti dobar, zar ne? To je to. Muškarac koji je vlasnik ovog poduzeća bio je jako dobar prema meni. Ja nikad nisam bio dobar prema nikome. I jednostavno si ne mogu pomoći. Trebao mi je neki učitelj ili nešto slično. Čovjek koji vodi ovaj posao, Noel, on je sad u bolnici na nekim pretragama. A tako je drag i... i dobra osoba. Ne zaslužuje biti bolestan, nitko ne zaslužuje, shvaćaš? Bio sam u bolnici, posjetio ga. I znaš li što mi se vrtilo po glavi? Palo mi je na pamet, barem jednim dijelom, kao neka pjesmica, nisam znao što je dok je nisam osluhnuo. Pomislio sam: "Evo te, spremljenog u bolnički krevet, svog bolesnog i to. A ja sam na nogama i lućam naokolo, serem za Irsku, trkeljam sa šankerima, a ti ni muhu nisi zgazio. Ali, ti si glupa pizda jer si bolestan. Ti si drkadžija, jer si

sav slab i bolestan, i piješ lijek." Imao sam osjećaj da ga mrzim zato što mu jadniku nije dobro. Vidiš, to je zlo-često. To je ono što je u meni.

MARY: Smatram da to nije važno. Meni... meni nije.

JOHN: Razbebo sam si vlastiti usrani mozak.

MARY: I ti si bio bolestan. Bio si bolestan u glavi.

JOHN: Bilo mi je zlo od samoga jebenog sebe.

MARY: Ali, to je... to je isto.

JOHN (*pomalo prezirno*): Da, da.

MARY (*kao da želi dokazati da je poput njega*): Svi su me mrzili.

JOHN: Kako to misliš?

MARY: Bila sam čudna djevojčica.

JOHN: Nisi.

MARY: Kad sam bila malo starija, jesam. Uvijek sam bila sama, šetala psa i pušila.

JOHN: Kakvog psa?

MARY: Dobili smo psa. Snoopyja.

JOHN: Stvarno? I ja se osjećam kao da imam psa.

MARY: Mrtav je.

JOHN: Tako.

MARY: Ljudi su govorili: "Toj curi nije dobro."

JOHN: Ljudi su samo glupi. Urote se protiv tebe.

MARY: Mene to nije smetalo. Sviđalo mi se. Osjećala sam da sam ti bliža jer sam bila nekako kao ti.

JOHN (*lagano odmahuje glavom*): Hm.

MARY (*čita ga*): Ali, samo sam se pretvarala.

JOHN: Ti nisi uništila svoj život. A mene je netko spasio. Razumiješ?

MARY: Mislim da je to upravo ono što sam tražila.

JOHN: Tebi to nije potrebno.

Stanka.

MARY: Što ti se *dogodilo*?

Stanka.

JOHN: Dosada. Usamljenost. Osjećaj da si u svemu u raskoraku s drugim ljudima. Strah. Tjeskoba. Napetost. I naravno, sklonost da općenito voliš sve što se tiče jebenog opijanja dok se ne onesvijestiš.

MARY: Zbog čega si, zaboga, brinuo?

Stanka.

JOHN: Jednostavno sam uvijek imao osjećaj da me ljudi osuđuju. Jednostavno sam se uvijek osjećao krivim.

MARY: Zašto?

JOHN: Ne znam. Zašto svi ti mladi... narkomani... Gledam svoju generaciju. Vide se u sakoima. Sjede na uglu ulice. Prose novac za cugu. Smatraš li da ne znaju da je to kratkoročno rješenje? Znaju. Ali, dugoročno ih užasava. To da će te šćepati propast. Mi smo tako odgojeni, znaš? To da svi idemo u pakao ili negdje. Razumiješ?

Kratka stanka.

Moj stari je običavao mlatiti mamu na mrtvo ime. (*Stanka.*) Došao bi i razbio bi joj jebenu glavu. A ja sam bio klinac. Skrivao sam se ispod kreveta, slušao kako dolazi i grmi. I... Nisam mislio "ja sam premlad da bih išta učinio". Bilo je to nešto drugo. Jednostavno sam bio... usran od straha. I pustio sam da ona primi batine. Samo da mene ne tuče. Taj osjećaj je nestao kad sam malo narastao. On je postao krhki starčić i prestao s tim sranjima. A ja sam sve jednostavno zaboravio, razumiješ? Ali onda, mnogo godina kasnije, kad si se ti rodila, dobro? Počeo sam se ponovno osjećati kao da sam... kukavica. Shvaćaš li da sam mislio da je svijet loše mjesto i da će netko doći i napasti nas.

MARY: Tko?

JOHN: Ne znam. Ali, negdje u sebi. Znao sam... Da ću tebe... i tvoju mamu... iznevjeriti. Ako budemo napadnuti. Znao sam duboko u sebi, da ću pobjeći i ostaviti vas dvije da se snalazite. Ti si bila bebica. A tvoja majka kao neka mala vjeverica ili nešto slično.

MARY: Nitko nas nije namjeravao napasti.

JOHN: Znao sam! Ali, svejedno sam to osjećao. I bio je to jebeno užasan osjećaj. A ja sam jednostavno vjerovao u njega. I nekako sam vas sve iznevjerio, samo da bih napokon okončao s tim. Ili tako nešto.

Stanka.

JOHN: Ne razumijem.

MARY: Ti bi joj mogao organizirati pogreb.

JOHN: Oh, ne! Ne! Mary, ne!

MARY: Je li to?...

JOHN: Oh, Isuse, nemoj...

MARY: To je... da?

JOHN: Ne bih mogao.

MARY: Znam.

JOHN: Već je dovoljno loše što ću je vidjeti, ali spustiti je u zemlju, jebote, Mary.

MARY: Dobro.

JOHN: Da. U kućnom ogrtaču?! Muškarac u pidžami je

dovoljno loše. Ali, žena je u bolnici u spavaćici. I te kako dama, a ne muškarac. A izdaja, krivnja i sve to napisano nam je po licima.

MARY: Nemoj više piti.

JOHN: Molim?

MARY: Nemoj piti prije nego što je posjetiš. Budi trijezan, dobro?

JOHN: Ja i jesam trijezan.

MARY: Dobro, ali nemoj više piti. (*Uzruja se.*) Molim te.

JOHN (*razdražen*): Dobro. U redu. Isuse!

MARY: Žao mi je.

JOHN: Ne. O, Bože!

MARY: Nemoj joj doći u posjet ako... ne možeš.

JOHN (*duboko udiše*): Oh, Mary.

MARY: Reci ću da te nisam uspjela posjetiti ili...

JOHN stavlja ruke na lice.

MARY: Dobro? (*Kratka stanka.*) Reci ću joj da te nisam pronašla.

JOHN (*izdiše*): Ne.

MARY: Ja ću ti pomoći. Ići ćemo zajedno.

Želi mu se približiti, ali ostaje gdje jest.

MARY: Tata.

JOHN *je pogleda.*

MARY: Ja ću ti pomoći. Bit ću s tobom.

JOHN (*prihvaćajući*): Da. (*Uzdah.*) Da.

Duga stanka, u kojoj nijedno od njih ne zna što bi reklo.

MARY: Svratit ću po tebe u pet.

JOHN: Dobro.

MARY (*kako bi uvjerila i sebe i njega*): Sve će biti u redu. Sve će biti u redu.

JOHN: Ja... želim ti se iskupiti.

MARY: Nnn... (*Ne može više podnijeti.*) Svratit ću ponovno u pet. Dobro, tata?

JOHN: Bit ću ovdje.

MARY ostaje još trenutak duže. Zatim odlazi. JOHN stoji.

Svjetla blijede. Kraj drugog čina.

PREMIJERE
FESTIVALI
RAZGOVORI
MI U SVIJETU

VOK
HISTRIONIS

AKTUALNOSTI
ANEKDOTE
TEORUA
NOVE KNJIGE
SJEĆANJA

DRAME

Treći čin

Čuju se zvona. Četiri sata su. JOHN je zavaljen u stolicu. Tri četvrtine viskija je popijeno. JOHN spava u pijanoj obamrlosti. Začuje se tiho kucanje na vratima.

MARK (iza vrata): Gospodine Plunkett?

MARK otvara vrata i ulazi. Odjeven je u ležernu odjeću i stoga izgleda mlade.

MARK: Gospodine Plunkett?

JOHN se prene.

JOHN: Što? Paul?

MARK: Mark je.

JOHN: Što radiš? Nisam bio u banci.

MARK: Oh. Dobro.

JOHN: Koliko je sati?

MARK: Jeste li dobro?

JOHN: Zar je banka zatvorena? Koliko je sati?

MARK: Četiri i pet minuta.

JOHN: Sranje. Jebi ga. Žao mi je.

JOHN čeprka po džepovima.

JOHN: Čekaš lovu? Koliko ti dugujemo?

MARK: Zaboravite.

JOHN: Ah, jebi ga, žao mi je. Evo. Koliko je ovdje?

JOHN broji novac iz džepa. Sve novčanice su drukčije, smotane u loptice.

JOHN: Jednostavno sam, oprost, imao sam grozan... Koliko je ovdje? Gledaj, trideset... pet... Ah, žao mi je.

MARK: U redu je.

JOHN: Hoće li ti to biti dosta?

MARK: Ma da, mislim, super.

JOHN: Moram ići.

JOHN pokušava uzeti kaput. Ruši nešto pokućstva, MARK mu pomaže.

MARK: Je li vam dobro?

JOHN: Moram na zahod.

MARK ga vodi do zahoda.

JOHN: Hoćeš li staviti vodu za čaj?

MARK: Da. Naravno.

JOHN ulazi u zahod. MARK nalijeva vodu u čajnik i pali štednjak.

Zatim stoji naslonjen, izgubljen u mislima.

JOHN se ponovno pojavljuje, brišući usta nekom tkaninom. Promatra MARKA. MARK ga ne primjećuje.

JOHN: Je li ti dobro?

MARK (prene se): Da. A vama?

JOHN: Je, samo sam... poprilično popio. (Zamjećujući MARKOVO držanje.) Jesi li i ti malo popio?

MARK: Nekoliko.

JOHN promatra MARKA kako kuha čaj.

JOHN: Nisi baš nešto pun božićnog veselja.

MARK to priznaje. Frkne kroz nos.

JOHN: Hoćeš piće?

MARK: Je li to u redu?

JOHN: Naravno da jest! Pa, Badnjak je!

MARK: Hvala.

MARK si toči piće.

MARK: Hoćete li i vi?

JOHN: Oh, Isuse, daj mi jedno malo. Samo mi stavi kap u čaj.

MARK toči piće JOHNU i pruža mu ga.

JOHN: Hvala.

MARK otpija veliki gutljaj viskija. Čini se da nije navikao na viski.

JOHN: Jesi li dobro?

MARK: Jesam.

JOHN: Hoćeš li možda malo vode u to?

MARK: Ne, dobro je.

MARK otpija još jedan veliki gutljaj.

JOHN: Jesi li ti možda ljut na mene?

MARK: Molim?

JOHN: Jesi li ljut na mene zbog novca?

MARK: Ah, ne, nisam.

JOHN: Što ne valja?

MARK: Ništa. Samo nisam imao... sjajno poslijepodne. Dobro sam.

JOHN: Što se dogodilo?

MARK: Ništa.

Stanka.

JOHN: Dobro.

MARK: Samo, kad sam otišao odavde, namjeravao sam nešto obaviti. A nisam, razumijete?

JOHN: Što to? Želiš li da ti ja to obavim?

MARK (*malo se nasmije*): Ne. Ovaj... znate Kim. Pričao sam vam o njoj... ranije.

JOHN: Nemoj mi samo reći da joj nisi ništa kupio.

MARK: Ne. Ne, ne, ne.

Stanka.

JOHN: Što ne valja?

MARK: Znate, otišao sam do nje da bismo prekinuli.

JOHN: Na... Badnjak?

MARK: Ma, ne. Samo, navalila je da sljedeći tjedan negdje odemo zajedno. Razumijete? A ja ne želim tražiti izlike. Stoga sam... znam da nije baš najbolje vrijeme. Ali, znate, postala je... jako naporna. Kad se radi o meni. A ja nisam... znate, isti.

JOHN: Ti nisi isti kad je o njoj riječ.

MARK: Da.

JOHN: Hm. I zato si se odšetao do nje da bi joj to rekao.

MARK *kima glavom.*

JOHN: Do Marina.

MARK: Da.

Stanka.

MARK: Jutros je bila na poslu. Počela je u šest ili četiri ujutro, ne znam. Bila je mrtva umorna. A ja sam joj to došao reći. Doma. Njezina mama me pustila u kuću. Kim je drijemala.

JOHN (*malo se nasmije*): To baš nije sjajno.

MARK: Znam.

JOHN: Što si rekao?

MARK (*stanka*): Gospodine Plunkett. (*Uzdah.*) Ne znam. Samo sam trabunjao. Ali njezino lice... A onda je počela ispuštati neke stvarno tihe visoke zvukove.

JOHN: Nije moglo gore. Znam. Ne brini zbog toga.

MARK: Ne...

JOHN: Vjerojatno ima ozbiljnih mentalnih problema ili nešto takvo.

MARK: Počela me nekako hvatati. I ta... buka. A ja sam bio, kao, ovdje sam, u redu je.

JOHN *frkne kroz nos.*

MARK: Mislio sam, zamisli da ti je to sestra ili netko. Jednostavno sam ostao s njom. Kao, nitko ne bi smio...

Uglavnom sam joj rekao da nisam mislio ozbiljno. Dva sata sam proveo sam u bircu preko puta.

MARK *pogleda JOHNA.*

JOHN: Hm. No, znaš, možda ti izgleda kao da si usrao.

MARK: Tako se u svakom slučaju osjećam.

JOHN: Da, ali, znaš, možda ti blefira.

MARK: Ma ne, to je bilo stvarno.

JOHN: Daj mi natoči kap. Trgni i ti. (*Oštro se ogleda oko sebe.*) Koliko je sati?

MARK *im oboma toči malo viskija.*

JOHN: Dobro, bilo je stvarno. Imala je pravi napad ludila, ali u tome postoji i element ucjene, shvaćaš li što želim reći?

Stanka.

MARK: Da je to napravila namjerno?

JOHN: Možda to nije napravila posve namjerno, ali kad je osjetila da joj dolazi, znaš? Pustila je da ta jebena stvar uzme maha. Kužiš?

MARK *se smije.*

JOHN: Kažem ti. Nismo im mi dorasli.

MARK: Ah, ne mislim da bi ona... znate?

JOHN: Znam, ali pogledaj sad. Ti se tu grizeš. Spremaš se za jebeno pijančevanje. Samo ćeš očajavati i žaliti se prijateljima na Badnjak, a onda ćeš se čitav sutrašnji dan pitati hoće li ona progutati bočicu tableta ili skončati u Grangegormanu³, shvaćaš? A gdje je ona? Udobno se smjestila u krevet, mamica je hrani juhicom i govori joj kako će kasnije gledati Indianu Jonesa, približava kauč kaminu i jede čokoladne bombone s likerom. Shvaćaš što mislim?

MARK (*smije se*): Jednostavno ne mislim da je bilo namjerno.

JOHN: Slušaj, trebao si obaviti težak razgovor. Išao si joj reći istinu. I to je trebalo biti teško jer po tebi vidim da si osjećajan tip, i brinuo si se zbog njezinih osjećaja. Nisi ti od onih koji izazivaju bol i patnju i boli ih kurac za to. I zato si pokušao dati čitavoj toj stvari malo poštovanja. Nije to kao da si pobjegao s nekom malom crnkijom i skočio na prvi vlak za Timbuctoo⁴. Učinio je ono što je bilo teško. A što je ona napravila?

MARK: Možda je još spavala ili tako nešto.

JOHN: Da, ali i ti si bio uzrujan, a ipak si se u to upustio kao odrastao čovjek, sjeo za stol i započeo razgovor.

PREMIJERE
FESTIVALI
RAZGOVORI
MI U SVIJETU

VOX
HISTRIONIS

AKTUALNOSTI
ANEGDOTE

TEORUA
NOVE KNJIGE
SJEĆANJA

DRAME

Svi možemo izvoditi bijesne gliste. Svi možemo izgubiti glavu. Ali, i to je sebično. Zato što je zlobno. To je: "Jebi se. Ne razgovaram s tobom." Bez imalo priznanja da pokušavaš učiniti ono što je ispravno, ništa od toga. Samo u osnovi: "Ah, u grob si me natjerao, a sad su te proklele galske Ciganke⁵", razumiješ? Obično sranje.

Stanka.

MARK: Trebao bih je nazvati.

JOHN: Ma ne! Neka ona tebe nazove. Vjerojatno te ionako uhodi. Vjerojatno je s druge strane ceste s vilama u ruci.

MARK *se malo nasmije.*

JOHN: Svejedno. Takva ljubav je opasna. Ima različitih vrsta ljubavi koje muškarci i žene daju. Ljubav jedne žene može biti užasno stalna. Moj Bože. Može trajati godinama! (*Uzdah.*) Bila je jedna žena koja me godinama bezuvjetno voljela. Svuda me vozila. Čekala me. I dugoročno me čekala, također. Služila me... Znaš, bila je udovica. A ja sam još bio oženjen. Bio sam do grla u piću. Stvarno me obuzelo. Ona je bila jako usamljena. Živjela je u kući gore u Sybil Hillu. Imala je neki poslič na pol radnog vremena. Ne baš puno para. I mali fiat 127.

Običavala je piti čaj u *Valu*, gore u Killesteru. A ja sam rano kidao s posla i povlačio se po bircevima skroz tamo gore u Rahenyju, Killesteru i Harmonstownu, a onda ovdje dolje i u gradu.

Počeli smo pričati u *Valu*. I upecala me jer je vidjela da sam ogrezao u opijanju pa me častila pićem. I dogodilo se da sam... oslanjao sam se da će biti tamo. To je ludo, znaš? A potom je to bio viski kod nje. (*Stanka.*) I tako sam slijedio mrvice kruha sve do njezinog kreveta. Iako, više mi je bilo do cuge nego do seksa. Njoj nije bilo ni do jednog ni do drugog. Jednostavno nije mogla podnijeti biti sama. Živjeti sama. I eto nas. Ona me je voljela, a ja sam se prema tome odnosio kao prema nečemu iz čega mogu izvući korist.

Gledao sam na to kao da mi je Bog poslao nešto poput anđela pića. Kao da sam vjerovao u Boga i on je nju poslao da se pobrine za mene. A ona je kao bila sva zbušnjena zato što nije znala zašto ju je Bog poslao. I nije znala zašto me voli, ali me je voljela. Bože, kako mi ju je bilo žao. Davala mi je i posljednju paru. Dala bi mi zadnju petaču, a ja bih je pitao zar nema još?! Brojala

bi sitniji pokušavajući prikupiti za četiri krige! Ali, zapravo sam joj radio groznu medvjedu uslugu. Taština. Ne, nije to bilo iz taštine. Nego zato što su me naučili vjerovati u Boga! Sirota glupača. Nemaš pojma. Nemaš pojma.

Ali, to je bilo to. Imao sam kamo otići gdje bi se nalio ko životinja i srao da imam neki jebeni život negdje drugdje. Bilo je jednostavno. Ali, takva ljubav je opasna. Ta bezuvjetna "sve bih učinila da te ne izgubim" jebena stvar. Bože, kako me je usosila. Dobro da si se one svoje riješio i to je kraj te priče. Što bi drugo mogao učiniti? Da se zapravo mučiš dok se ne budeš osjećao bolje? Nećeš se osjećati bolje pa zato jednostavno... sranje.

Stanka.

MARK: Mm.

JOHN: Da.

MARK *si toči gutljaj viskija, a malo nalijeva i u JOHN-NOVU čašu.*

MARK: I to je kao neki napadaj.

JOHN: Što?

MARK: To tvoje kidanje, od obitelji.

JOHN (*razmišlja*): Nije mi posve jasno.

MARK: Kao, to što si rekao za Kim, da je počela šiziti i da to nije bilo... pošteno prema meni.

JOHN (*neodređeno potvrdno*): Uhh.

MARK: Ti si odmaglio. Kako je to... sučeliti se...

JOHN: Upravo zato i znam o čemu govorim.

MARK: Sereš.

JOHN: Što bih trebao? Stajati ovdje i braniti se čitav dan?

MARK: Nemoj mi prosipati jebenu... mudrost... Osjećam se kao jebeni pizdek! Ti mi govoriš što da činim? (*Žestoko.*) Jednostavno se osjećam kao jebena budaletina!

JOHN: Samo ti pokušavam pomoći! Zašto mi ne dopustiš da završim? Ja sam nešto kao tvoja suprotnost... Što? Zar ti govorim kao da si dijete? Je li u tome stvar?

Stanka.

JOHN: Što želiš?

MARK: Ja sam, vidi, vidimo se kasnije.

MARK *se sprema otići.*

JOHN: Mark, ne idi tako. Badnjak je.

MARK: Odjebi.

MARK *kreće.*

JOHN: Moja žena umire. Treba mi netko s kim mogu razgovarati, sinko.

MARK: Molim?

JOHN: Ima rak grla.

Stanka.

MARK: Tvoja žena?

JOHN: Da. Nisam je vidio, ovaj, sad već mnogo godina, razumiješ?

MARK: Žao mi je... što to čujem.

JOHN: No, da, dobro. Znaš, nije to nešto zbog čega bi, ovaj, zbog čega bi trebalo doista suosjećati sa mnom. Shvaćaš?

Tišina.

JOHN: Žele da joj organiziram pogreb.

Duga stanka.

JOHN: Što ti misliš?

MARK: Ja... ne znam...

JOHN: Znaš, u pravu si. Što se mene tiče.

MARK: Slušaj, ja ne...

JOHN (*malo previše zapovjednički*): Slušaj me! (*Pomirljivo.*) Oprosti. Ne. Slušaj. Slušaj me. Oprosti.

MARK: U redu je. Sve je O. K.

JOHN: Dolazi mi kćerka. Nemam mnogo vremena. Želi da odem u bolnicu i posjetim je. Ja jednostavno... otišla ne znam što da učinim. Tvoj ujak Noel bi znao.

Kratka stanka.

MARK: Trebao bi otići.

JOHN: Stvarno?

MARK: Vjerojatno... bi trebao. Što ako ti ne... a ona...

Stanka.

JOHN: Ne. Ne, u pravu si. (*Stanka. Suočavajući se s groznom mogućnošću.*) Paul, to je moj... sin, znaš? On dolazi iz Engleske. A ja ga nisam vidio otkad je imao... (*Stanka.*) Svratio je jednom ovamo prije nekoliko godina. Tražio me. (*Malo iskrivi lice.*) A ja sam rekao da me nema, razumiješ? Rekli su mu da nisam ovdje. A ja sam samo tamo sjedio i čekao da on ode. A onda sam se predomislio i izjurio za njim. Hodao sam North Strandom tražeći ga. Ali, očito je otišao i to je bilo sve. Malo kasnije sam od njega dobio pismo u kojem mi kaže da je dobio svjedodžbu. To je bilo prije nekoliko godina. Da. Koliko je sati?

MARK: Pola pet.

JOHN: Bit će bolje da popijem malo čaja.

JOHN polako ustaje.

MARK: Ja ću ti ga donijeti.

JOHN šmrca.

JOHN: Hvala ti. Evo, mogao bi i otvoriti adventski kalendar. Sutra nećemo biti ovdje.

MARK se malo nasmije.

MARK: Dobro.

JOHN: Priušti si malo uzbuđenja. Pretjeraj.

MARK se smije. Otvara zadnja vratašca na kalendaru.

JOHN: Što je?

MARK: Isus.

JOHN: Naravno da je Isus. Hoćeš li učiniti nešto za mene?

MARK: Hoću.

JOHN: U dvorištu bi trebala biti jedna stara kutija. Želim skinuti ukrase.

MARK odlazi do vrata i vraća se s kutijom.

MARK: Pomoći ću ti.

MARK počinje skidati ukrase.

JOHN: Nema ništa gore od ukrasa nakon Božića. Tako sam se ponekad osjećao kad bih se ujutro odijevao.

JOHN počinje pomagati MARKU.

JOHN: I onaj posebni alkoholičarski mamurluk. Nadam se da ga nikad nećeš doživjeti. Jebeno lijepa stvar. Događa se nakon nekoliko dana ozbiljnog opijanja. Ono što se dogodi jest da prvoga dana, svejedno iz kojeg razloga, rano počneš i u osnovi se zagadiš. To je određeni oblik trovanja. I tako si, drugoga dana, u apsolutno užasnom stanju. Time ne mislim na ono kako se većina ljudi osjeća nakon božićne zabave, kad ih boli želudac i glava. Nego na strahovitu dozu vrištanja paranoidnih sranja. Usran si od straha. Misliš da ćeš, ako samo budeš hodao ulicom, biti smlavljen. A usto se bolesno gadiš samome sebi i postoji samo jedna stvar koju možeš učiniti kako bi to spriječio.

MARK: Još cuge.

JOHN: Bingo! Drugoga dana se veoma brzo naroljaš ko svinja, zbog sveg onog alkohola koji tvoja jadna luda jetra nije imala vremena preraditi i neutralizirati. Tehnički

PREMIJERE
FESTIVALI
RAZGOVORI
MI U SVJETU

VODX

HISTRIONIS

AKTUALNOSTI

ANECDOTE

TEORIVA

NOVE KNJIGE

SJEĆANJA

DRAME

si još uvijek pijan. Ali, loše pijan. I zato ćeš se nakon nekoliko pićenca osjećati bolje, zapravo normalno i, što je veoma ironično, ne jako pijano. Ne osjećaš se pijan. Osjećaš se normalan. I kažeš samome sebi: "Kako bi bilo super stalno se osjećati ovako normalno i ne morati zastrašujućom brzinom nalijevati cugu u sebe." Ali, znaš da će taj osjećaj nestati i zato strusiš još nekoliko pića. I onda se počneš osjećati pijan. Pijano pijan. Pomalo euforičan, pomalo neustrašiv i općenito pomalo tup za sve loše osjećaje i brige. Ali, čitavo to vrijeme postoji i strah da će to nestati, i zato ni ne jedeš kako ne bi razblažio učinak. I prije nego što i primijetiš, već si u banani dva dana za redom. Treći dan je čudan. Meni je uvijek bio. Vraćaju se ona vriskava paranoidna sranja, ali tvoje siroto tijelo govori: "Ne više. Ne mogu to podnijeti." Povratit ćeš ako navališ na cugu. Stoga moraš biti lukaviji i... prikristi se samome sebi. Malo prileći. Malo odspavati. Možda pojesti malo pečenja u Kylemoreu ili Bewleysu, ili negdje. A onda, polako, ležerno i općenito pomalo nonšalantno popiješ nekoliko pristojnih krigli u hotelskom baru ili na nekom lijepom mjestu, gdje nisi okružen čitavom gomilom jebelih divljaka. I bit ćeš strašno umoran, ali nećeš moći spavati. Samo ćeš zadrijemati dovoljno da bi imao užasne snove i probudio se u suzama i što sve ne. Četvrtog dana ti neće biti tako loše. Ali, neće proći dugo prije nego što se ponovno dokotrlja dan prvi.

Kratka stanka.

MARK: To zvuči jebeno strašno!

JOHN: Da. Ne. To mi je Carol, ona udovica, to mi je ona plaćala. Nije znala. Samo je željela da budem sretan. Ali, ogromni ushiti i ogromne depre nisu sreća. Ni po čijim mjerilima. Ne. Noel me provalio. Ja sam naklapalo i serator. On je miran. I nije, jednostavno nije pizda oko svega toga. Navečer znamo otići na piće. Priznajem, ja popijem dvaput više od njega. Recimo šest krigli na njegove dvije ili tri. Ali, onda se u razumno vrijeme pokupimo u krevet i popijemo čaj, i tako. To je potpuni kontrast onim dečkima s velikim suncem oprženim glavama, koji s boce metanola skinu remen prije nego što se popišaju ravno u hlače.

JOHN *na trenutak promatra* MARKA.

JOHN: Nemoj ti ništa brinuti. Dobro?

MARK: Neću, ja...

JOHN: Znam. Samo se ti opusti. Mislim da si se ti vjerojatno rodio zabrinut, zar ne?

MARK: Mislim da bi moglo biti tako.

JOHN: Da. Znaš li što bi bilo super? Za tebe?

MARK: Što?

JOHN: Jednostavno da si nevjerojatno velika jebena be-na. Shvaćaš što mislim?

Smiju se.

JOHN: Shvaćaš?

MARK: Da.

JOHN: Da...

MARK: Nećeš biti sam, zar ne? Sutra?

JOHN: Ne znam. Pretpostavljam da hoću. Sad kad je Noel izvan pogona. Mislio sam ga posjetiti.

MARK: I mi idemo ujutro, mama i ja.

JOHN: Je li? Dobro. Da, mislio sam to učiniti, a onda, ne znam. Gledati telku. Ali, ne znam. Da budem iskren, neću se time puno zamarati. Sutra je subota i to je sve. Još jedno gadno jutro, samo sa zvijezdom na istoku. Da. Je li to sve?

MARK: Skoro. Adventski kalendar.

JOHN: Oh, da.

JOHN skida adventski kalendar sa zida.

JOHN: Trebali bismo imati jedan ovakav za čitavu godinu.

MARK: Da.

JOHN: S malim riječima mudrosti. Malim riječima upozorenja i savjeta. Drugi srpnja. Riječ upozorenja. Četvrti kolovoza, riječ mudrima. Kužiš? Studeni: "Vi ste svoje toplice, držite se sami sebe, kopčaš?"

MARK: Nekoliko šala.

JOHN: Nekoliko šala. To su prave riječi. Gospodin Crne Misli nek odstupi. Ideš u grad?

MARK: Da.

JOHN: Imaš dovoljno para?

MARK: Da, bit će dovoljno. Ionako ne kanim dugo ostati.

JOHN: Legni prije nego što Djedica dođe provjeriti.

MARK: I ostavi mi vrećetinu čađe.

JOHN: Ili ti stavi Kim u čarapu.

MARK (*pomalo tužan smijeh*): Uh, sranje.

JOHN: Mašta mi se raspištoljila.

MARK je u kaputu. Izvlači iz njega walkman i raspetljava slušalice.

JOHN: Oh, *walkman!* Noel mi je prije nekoliko godina za Božić dao *walkman*. Za sjedenje ispred crkve. U mrtvač-

kim kolima ne možeš uključiti radio. To bi, naravno, bilo grozno. Ali, možeš si staviti slušalicu u uho, čuti vijesti i to. Da, sjajna stvar.

MARK: Je.

JOHN: Što, sad ti žena pjeva u uho, a?

MARK *zabavljeno frkne nosom. Okreće vrpцу u walkmanu na drugu stranu.*

JOHN: Imaš li na tome radio?

MARK: Naravno. Mislim da je sad na svima radio.

JOHN: Znaš, ako slušaš radio i počne ti šumiti, samo stavi ruku na njega.

MARK: Znam, zbog uzemljenja.

JOHN: Da, i čistog signala. Bilo bi divno kad bi se to moglo učiniti, zar ne? Mislim, ljudima. Ljudima.

PREMIJERE Kratka stanka.

FESTIVALI

MARK: Da.

RAZGOVORI

MI U SVIJETU

JOHN: Idi. Više ne znam što želim reći. Odlazi odavde. Idi među žive.

VOX

MARK: Vidimo se u ponedjeljak.

HISTRIONIS

JOHN: Tamo vani je neki jadnik. Veseli se starom dobrom Božiću, ne znajući da će u ponedjeljak biti pod ovim krovom i čekati da ga pokopaju.

AKTUALNOSTI

ANEKDOTA

MARK (*malo se nasmije*): To bismo mogli biti i mi.

TEORIJA

NOVE KNJIGE

JOHN: Ma ne... (*Malo se nasmije.*) Hajde, lijepo se provedi.

SJEĆANJA

MARK: Dobro.

DRAME

Rukuju se.

MARK: Sretan Božić. Žao mi je... zbog tvoje žene.

JOHN: Da, sretan Božić. Hvala. Nemoj pojesti previše kolača.

MARK: Neću. Vidimo se.

MARK *odlazi.*

JOHN (*više za njim*): I ne brini, čuješ me?!

MARK (*izvan pozornice*): Neću, znam.

JOHN *kima glavom. Čujemo kako se s treskom zatvaraju vanjska vrata.*

JOHN *na trenutak samo stoji, a potom se osvrće oko sebe. Prilazi ormaru, uzima iz njega ručnik i odlazi do sudopera. Zastaje i pali mali tranzistorski radio. Svira prigodna božićna glazba. Uzima sapun, pere lice i vrat i žustro se briše.*

Pažljivo namješta kravatu, odijeva sako i kaput. Zatim

uzima češalj i uređuje kosu pred malim zrcalom. Sad je spreman. Stoji i pribire se.

Gleda kutiju s božićnim ukrasima. Razmišlja o njima. Prilazi kutiji i vadi adventski kalendar. Na trenutak ga drži u ruci, a zatim odlučno vraća na zid, na mjesto gdje je bio. Vraća se kutiji. Istresa njezin sadržaj na stol. Odabire neke stvari i počinje iznova vješati ukrase. Penje se na stolac, ponovno ukrašava. Iz obližnje crkve odzvanja pet sati.

Svjetla bljede. Zatim i glazba i zvona.

Kraj trećeg čina.

- 1 u izvorniku se koristi izraz iz dablinskoga slenga, "Janey Mack", koji izražava iznenađenje i pristojan način da čovjek kaže "Isuse Kriste", ne spominjući mu ime
- 2 u izvorniku se koristi riječ *eejit*, tipična irska uvreda
- 3 Grangegorman – predio u sjevernom dijelu Dublina, poznat po seriji brutalnih umorstava
- 4 Timbuctoo – tajanstveni grad u srcu Afrike
- 5 u izvorniku "Ciganke iz okruga Carlow", koji je u povijesti Irske najdulje ostao posve galska enklava